

फील्ड मार्गदर्शक

समुद्र पक्ष्यांचो
व्यवस्थापन आनी
वाहपण

हिस्सेदार

REEFWATCH
MARINE CONSERVATION

ROHINI
NILEKANI
philanthropies

विशयाचें कोश्टक

पान क्रमांक

विशयाचो विशय

1. समुंद्री पक्षी कितें आसा?
2. समुंद्री पक्षी कितें ओळखचें?
3. तुमका दिसपाचें दर्याचें समुंद्री पक्षी
5. अहवाल दिवप
7. साधनां
8. सागरातील पक्षी धरप
9. समुंद्री पक्षींचो काळजी घेप
10. वाहतुकी
11. म्हयलो पक्षी के अहवाल देवप
12. ह्या चुका जावपाचें नात अशें पाहपाचें
13. मोहतवाचें संपर्क

समुंद्री पक्षी कितें आसा?

टिपणी

समुद्राचें पाखरें आपलो मुख्य जिवांत समुद्राजे कडोन किंवा वरंत घालतात.

समुद्रांतल्या पक्ष्यांचें जिवीत संपूर्ण पणे समुद्रावर अवलंबून आसता. ते बहुत वेळ समुद्राच्या वर वा जवळ थरतात. ह्या मुळे ते माणसांक दिसपाचें, ऐकपाचें किंवा त्यांच्या हातांत यपाचें आदी न असतात.

गोंयांत सुमार 20 तरेच्या दर्यांतल्या सुकण्यांक सादारण पाहयाचो जावपाचो. तांचो शरीर, सवय आनि उडपींची सामर्थ्य अशी असते की ते कठीण दर्यांतल्या परिस्थितींतही आरामान जाल्यार राहूं शकतात.

म्हत्वाचो संपर्क

रीफवॉच बेंगळूर: 6360249764

वन विभाग:

24x7 हेल्पलायन:

सागराची पक्षी कितें ओळखूं?

सागरांतल्या पक्ष्यांची ओळख करपाचें लक्ष द्या:

तांचें पाय झिल्लीदार आसात,
म्हणून ते तरूं शकतात.

तांची चोच लांब आसता आनी ती
नुस्तें धरपाखातीर वापरतात.

तांचे पंख लांब आनी पातळ आसतात,
ह्या मुळ ते दूर पर्यंत उडूंक शकतात.

तुमका दिसता समुद्र पक्षी

ते प्रायः हिवाळ्यांत आनी उष्णकटिबंधांत दिसतात. ते साधारणपणे किनाऱ्यावर वा किनाऱ्याजवळ दिसतात.

ह्यां चुका होवच्याचें नात जाल्यार लक्ष दया:

डोकां ना ढाकूंक -
पक्षाचो डोक मोकळो सोडूंक
नका, कपड्यांन धांपचें. जेवचें
करून पक्षीलें घबरावं जाल्लें
ना

कंटेनर वांचून सुकळ
पक्षी दुसऱ्या ठायी घाल्यार -
हातांत धरून न घेवचं,
नेहमी बॉक्स किंवा कॅरिअर
वापरचं.

पाख्यांक मोकळें
सोडलो - पाख्यांक
मोकळें न सोडलो, ते तांचे
डळ्यांत सुरक्षीत
ठेवपा.

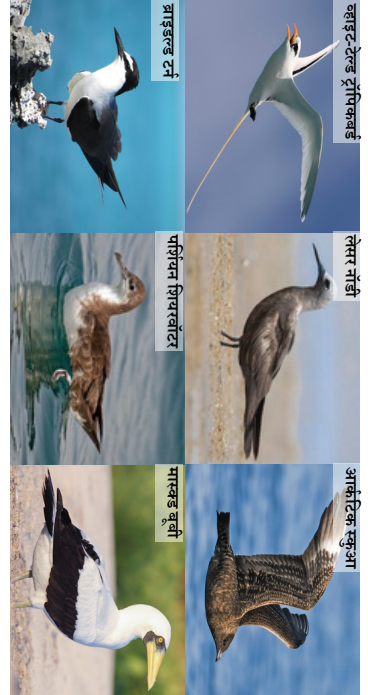
जर तुमकां मेल्लो दर्या पक्षी मेळ्ळो जाल्यार :

- घडपाची माहिती तात्काळ गटाक द्या.
- शवाची स्थितीनुसार, तुमका पक्षी जमा करपाची वा दफन करपाची गरज पडू शक्ता.
- कोणतेही संसर्ग टाळपाचें खातीर डिस्पोजेबल मास्क आनी हाताचेषे वापरा.
- पाख्यां एक हवाबंद पॉलिथिन झोलेत ठेवून सुरक्षित ठेवा, जोपर्यंत त्याचो वन विभाग वा रीफवॉचांक सौंपपाचें.

गोव्यांत वेज-टेल्ड शियरवॉटर पयलोच सापडलें, तेही मरणाऱया हालेत किनारीं आडकून आशिल्लें.

तुमका दिसता समुद्र पक्षी

हे पक्षी बहुतेक मान्सून काळांत दिसतात. ते खुले आनी खोल समुद्रांत आडळतात, आनी त्यांक पेलॅजिक सी बर्ड्स (Pelagic Seabirds) म्हळतात.

अहवाल दिवप

आमी तें केन्ना करचें?

- पक्षीक दूरून पाका आनी लक्ष द्या:

पक्ष्याक दुखापत जाल्या
काय?

तो उडपाक शिकलो
नाय?

ह्या कितें तरी जाळ/धागांत
अडकलो आसा.

वाहतुकी

- पावसा पसून राखण करपा खातीर, वयर ल्हान बुराक आशिल्लो पुड्डा बॉक्स वा पिंजरो वापरात, जाका लागून हवा भितर आनी भायर वचपाक मेळटली.
- जास्त स्पर्श करुन नका आनी पिंजऱ्याचो झाकून सांतळ्या जागेत ठेवा, जेणें करून पक्षी घबरटचो जावप न्हाय, कारण पक्षी शोर आनी हलचलाक बरीक संवेदनशील आसा.
- मोन्सून आनी थंडींत पिंजेरो गरम ठांव (24°C–30°C) वर ठेवा जेणे करुन पाखर्यांक थंडी जांव पोईत ना.
- वाहतूक करताना अचानक धक्के दयांत ना, जेंव्हा पाखरू घाबरून जाय ना आनी सुराक्षीत राहीलें.

सागरपक्षीं संभाळप

लहान पाखऱ्यांक उठवपी वेळ:

- एक हातान पंखांच्या टोकां, पायां आनी पोटां नीट धरपाचें.
- दुसऱ्या हातान पांखां टॉवेलान झाकून घ्या.

मोठ्या पक्ष्यांना उचलतान:

- एक हात पक्ष्याचो छातीजे खालें ठेऊन त्याचो भार सांभाळा.
- दुसऱ्या हातान पंखांचे टोक आनी पाय धरपाचें.

बरें जालें कि कोणीतरी दुसरें व्यक्ती पक्ष्याचें डोक्यावरी टॉवेल ठेवूं जेंणे करून तो शांत राहूं.

अहवाल दिवप

कशें करपाचें?

- तुमच्या स्थानिक वने खात्यांक अधिकारींशी संपर्क करून घटना कळवा.
- पंछ्याचो त्रास करपाचेर हाचें जखमांचे फोटो घ्या.
- फोटो जिओ-टॅग केल्ल्यार बरें जाल्यार.
- फोटो काडतां काळजी घ्या की पूर्ण पक्षी साइडाक फोटोत येतलो आसा.

जखमी पंख्यांन उचलपयल्यां आधी तुमचें साधन तपासात करा

1. योग्य आवका, स्वच्छ
पिंजरो वा कागदी डब्बो

2. पाखां आनी पिंजरे
आवरण करपाक टॉवेल

3. हातमोजे आनी मास्क
सारख्या सुरक्षा साधनां

सागरचे पक्षी पकडप

1. पक्षीकडेन शांतपणे आनी हळूहळू जवळ जाव. जेंव पोळयो फार हलवो आसा आनी भितीचो आसा, तेवें ताका धरपाचो आनी दुसऱ्या माणसाची मदत घेव.
2. पक्षीवर हळूवार टॉवेल ठेवा, ताचो संपूर्ण शरीर टॉवेलान्त गुंडळी करं आणि ताची डोकां झाकून द्या. हें म्हळें पक्षीचो घाबरपण कमी जाई आणि हाका धरपाक वयक्तीपण सुरक्षीत राहील.
3. पाखां आनी पाय साची स्थितीत धरपाचें, जेंनें अनावश्यक हालचाल न जावचें आनी दुखापतेचो धोको कमी जावचो.
4. लक्ष ठेवा की पक्षी आरामान श्वास घेऊंक शकत. चोंच आनि उर हलक्यां धरचें,
5. जास्त दाब न द्या, हेंव म्हणून श्वास घेता येता त्रास जावचो ना.